

מבשר טוב

סעודה שלישית

פרשת דברים – שבת חזון

עיה"ק צפת תובב"א

תשע"א

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב.

וברש"י: אלה הדברים - לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל.

מבואר בדברי רש"י שמשם רבינו רמז בדבריו את ענין התוכחות שהוכיח בהם את ישראל ולא רצה לאמרם בפירוש. וצריך עיון דהלא להלן בפרשה אמר להם משה רבינו דברי תוכחה מפורשים וכנאמר להלן בפסוקים: "ולא אביתם לעלת ותמרו את פי ה' אלקיכם", וכן נאמר: "ואדבר אליכם ולא שמעתם ותמרו את פי ה' ותזדו ותעלו ההרה", ועוד פסוקים, ואם כן יש להבין באר היטב מה היה סיבת הדבר שמשם רבינו רמז כאן את העבירות שהוכיח עליהם את בני ישראל ולא אמרם בפירוש.

עוד איתא בחז"ל [מגילה דף לא עמוד ב] "בתעניות [קורין] ברכות וקללות ואין מפסיקין בקללות וכו'. תנא: כשהוא מתחיל - מתחיל בפסוק שלפניהם, וכשהוא מסיים - מסיים בפסוק שלאחריהן. אמר אביי: לא שנו אלא בקללות שבתורת כהנים, אבל קללות שבמשנה תורה - פוסק. מאי טעמא? הללו - בלשון רבים אמורות, ומשה מפי הגבורה אמרן. והללו - בלשון יחיד אמורות, ומשה מפי עצמו אמרן".

והדברים צריכים ביאור דבודאי אין הכונה כפשוטו שמשם רבינו ע"ה אמר את הדברים מפיו בלבד, דבודאי כל התורה כולה נתנה לו מפי הגבורה, ומה אם כן הכוונה במה שאמר חז"ל שמשם רבינו אמרם מפי עצמו.

בספה"ק שם משמואל [דברים תרע"ה] איתא: "הגיד היהודי הקדוש זצלה"ה מפרשיסחא שהמובחר שבספרי מוסר הוא ספר משנה תורה. והיה מזהיר לתלמידיו ללמוד תמיד משנה תורה לעורר לבבם".

וכעין זה כתב בספה"ק פרי צדיק [פרשת דברים ד"ה אלה]: "אומרים בשם היהודי הקדוש זצ"ל שלמד בכל יום איזה פסוקים מספר משנה תורה שאמר שהוא לו לספר מוסר".

והדבר צריך ביאור אמאי קרא זקני היהודי הקדוש לספר דברים: "המובחר שבספרי מוסר", מה מעלתו הגדולה של זה הספר שהוא המובחר שביותר מכל הספרי מוסר.

שבת זו נקראת 'שבת חזון'. ובודאי יש לזה שייכות ועניין מיוחד עם כל איש ישראל, ויש לידע עניין העבודה המיוחדת לשבת זו, ומה הדבר שאפשר לחזק עצמו כל איש מישראל בכוחה של זו השבת.

ונראה בביאור העניין; דהנה עניין רמז שנאמר כאן בדברי רש"י היינו שאין אומר ומבאר האדם כל דבריו, רק הוא אומר דבר אחד קטן, אמנם אותו הדבר הוא בעצם כולל הרבה דברים פנימים המונחים בו בעומק.

הנה איתא בחז"ל [יומא דף ט עמוד ב] "אמר רבי יוחנן: טובה צפורנן של ראשונים מכריסו של אחרונים. - אמר ליה ריש לקיש: אדרבה, אחרונים עדיפי, אף על גב דאיכא שעבוד מלכיות - קא עסקי בתורה! אמר ליה: בירה תוכיח,

שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים. שאלו את רבי אלעזר: ראשונים גדולים או אחרונים גדולים? - אמר להם: תנו עיניכם בבירה. איכא דאמרי, אמר להם: עידיכם בירה".

הרי שנסתפקו האמוראים בדבר זה, האם דורות הראשונים עדיפי או דורות האחרונים. ולבסוף פשטו שדורות הראשונים עדיפי, וראיה ממה שלא חזר השראת השכינה ובית המקדש לדורות האחרונים.

אמנם עכ"פ מתוך הדברים יוצא מפורש שבאמת שווים הם כמעט דורות האחרונים לראשונים עד כדי כך שנסתפקו בזה חז"ל מי עדיף, והיה להם הו"א שדורות האחרונים הם עוד יותר חשובים מהדורות הראשונים. והדברים צריכים עיון רב, דהרי מבואר שם בגמרא לעיל: "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים". הרי שבני הדורות האחרונים היה שנאת חנם ומריבות ביניהם, ואם כן האיך רצו חז"ל להשוות את דורות האחרונים לראשונים.

ועוד יותר מזה מבואר ברש"י [ד"ה אחרונים] שם על דורות האחרונים ש"בני מקדש שני רשעים היו בסתר". ואם הדברים הם כפשוטן שהדורות האחרונים היו עושים עבירות בסתר, אין מובן האיך דימו חז"ל להשוותן לדורות האחרונים עם דורות הראשונים.

ויבוארו הדברים על פי היסוד הידוע מהבעל שם טוב הקדוש שאמר שבמקום שמחשבתו של האדם שם הוא.

ורגיל אני להביא לזה את הראיה שהביא לזה הגה"ק האבני נזר ממה שמצינו בהלכות עירובין שיכול אדם להניח פיתו בדרך ולהתנות עליה ויהיה מותר לו אח"כ לילך משם ולהלאה בשבת עוד אלפים אמה. ומפורש כיסודו של הבעש"ט הקדוש שכיון שמחשבת האדם על פיתו, נעשה שם ביתו, והרי הוא כאילו הוא דר שם בכניסת השבת בפועל ממש.

דהנה יש שאדם עובר עבירה בפועל ממש, כשתקפו עליו יצרו, והוא רח"ל מחלל את השבת או שאר עבירות, וכמובן שזה דבר חמור מאוד.

אמנם יש דבר חמור מזה הרבה יותר, והוא העובר עבירה בסתר. דהיינו שיש לפעמים שאין עובר האדם עבירה בפועל כחילול שבת וכדו', אלא רק בליבו, וכגון השונא את חבירו, שנאת חנם, וחושב האדם וכי מה עשיתי, הרי לא גנבתי ולא הכיתי אותו, רק אני שונא אותו, ולא עשיתי לו כלום ואין בזה כל עבירה ועוון, אמנם דבר זה הוא חמור מאוד וכאשר יבואר.

ואף יש לפעמים שחושב האדם שהוא מצוה לשנוא את רעהו, דהרי הלה רשע הוא, ויש אם כן לשנוא אותו. אמנם בודאי שזה טעות גדולה ואין שום היתר לכך, וכמבואר להדיא בדברי זקני בתולדות אדם בשם א"ז הרה"ק מלענטשנא שאמר בשם א"ז היהודי הקדוש זיע"א וזל"ק [תולדות אדם ליקוטים ד"ה פנחס]: שמעתי מאבי אדוני מורי ורבי הרב הקדוש זיע"א בשם הרב הקדוש היהודי זצוקלה"ה זיע"א ועכ"י; שמצות אהבת בני ישראל היא כל כך - שיאהוב את כל אדם מישראל. רק אם תראה שעובר עבירה חס ושלום, לשנוא אותו רק בשעת מעשה, ולא אחר כך". ומבואר בדברי קדשו שאין שום היתר לשנוא איש מישראל ואפילו מי שעובר עבירות אסור לשנאתו על כך.

ומקור הדברים הוא בדברי הגמרא בקידושין [דף מט עמוד ב]: "המקדש את האשה וכו' על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור - מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו", ויש גירסא שם בגמרא "על מנת שאני צדיק גמור - מקודשת", ולשיטת כמה ראשונים בסוגיא שם אף מקודשת מדאורייתא, עיי"ש. ועכ"פ יוצא מפורש מדברי הגמרא שאפילו רשע גמור יכול ברגע אחד לחזור בתשובה עד שנהפך לצדיק גמור, ואם כן מבואר היטיב דברי א"ז זיע"א שאין לשנוא אף אחד מישראל ואפילו מי שעובר עבירות רח"ל.

וזה המכוון בדברי הגמרא שבדורות האחרונים היה ביניהם שנאת חנם ומחלוקת, אלו העבירות שבליבו ובמוחו של אדם, שחושב האדם בליבו שאין בכך כלום, הרי לא הכיתי אותו ולא עשיתי לו מאומה, אבל הכתוב עומד וצווח כנגדו "לא תשנא את אחיך בלבבך", אפילו בלבבך לא תשנא אותו, ובאם האדם חלילה יש בליבו שנאה כנגד חבירו הרי שאז רח"ל נהפך הוא כל כולו למהות של עבירה, שהרי אמר הבעש"ט הקדוש שבמקום שמחשבת האדם שם הוא, ואם כן מה נורא הוא הוא בעת שליבו ומוחו של האדם שקועים כל כולם במחשבות אוון של שנאה ומריבה, הרי שאז הוא כולו מונח ונהפך לשנאה. וזה הרבה יותר חמור ממי שעובר עבירות בפועל, שאין נהפך בזה עצמותו ומהותו לעבירה רח"ל.

זוהי הכוונה במה שכתב רש"י שדורות האחרונים היה ביניהם 'עבירות בסתר', דבודאי אין הכוונה שהיו עוברים עבירות במחשכים כשאין אדם רואה, דאם כן לא יתכן שהיה להגמרא ספק והווי אמינא להשוות את הדורות האחרונים לראשונים. ובפרט כפי היסוד הידוע מקדמונים שאף הווי"א של גמרא אמת היא, אם כן בודאי שלא זה הכוונה. רק הביאור בזה על אותם עבירות הנעשים בסתר בתוך ליבו של האדם, ואין אדם מכיר בהם, כגון שנאה או קנאה, וכן כעס שהכועס כאילו עובד עבודה זרה, וכל כיו"ב. ועבירות אלו הם חמורות ביותר, כי כמבואר כל האדם נהפך למהות של עבירה [שטיק' עבירה], ועבירות אלו הם שגרמו לחורבן בית המקדש ולגלות ישראל וסילוק השכינה מביניהם וכמבואר בגמרא שהבאנו ששנאת חנם ואותם העבירות הנסותרות שבליבו ומוחו של אדם, הם היו הגורמים לחורבן בית המקדש, ועבירות אלו הם עוד יותר גרועים משלוש העבירות החמורות, עד שחזרה בירה לראשונים אבל לא לאחרונים.

ואף שאמרו חז"ל: [במדבר רבה פרשה ז] "חביבין הן ישראל שאע"פ שהן טמאין שכינה ביניהם שנאמר (ויקרא ט"ז) השוכן אתם בתוך טומאותם ואומר ולא יטמאו את מחניהם ואומר ולא תטמאו את הארץ וגו'", הרי שהקב"ה שוכן בתוך בני ישראל אף בעת שהמה חוטאים ומריעים. מכל מקום כשיש שנאת חנם ומחלוקת אין השכינה שורה כלל בתוך בני ישראל. כיון שהשונא לישראל כאילו הוא שונא להקדוש ברוך הוא, ובודאי בעת ששונאים את הקדוש ברוך הוא רח"ל אינו משרה שכינתו בין בני ישראל.

וכידוע שהאר"י הקדוש תיקן שקודם כל תפילה יקבל האדם על עצמו מצוות ואהבת לרעך כמוך, ויכלול את עצמו באהבת ישראל. ולפי הדברים שנתבארו מבואר הדבר היטיב דבודאי אין אפשרות שיתקבלו תפילות ישראל בעת שיש לאדם שנאה על חבריו, דהרי אז הוא כל כולו נהפך לשנאת ישראל, ואין הקב"ה חפץ להשרות שכינתו עליו, ובודאי שאינו רוצה לקבל תפילתו. וזה סיבת הדבר מה שתפילות בני ישראל אינם מתקבלים רח"ל כדורות הראשונים, כיון שהם היה ביניהם אהבה ואחוה, והיו מחבבים זה את זה ושמחים זה בהצלחתו של זה, משא"כ עתה שיצר זה של שנאת חנם ומחלוקת עדיין מרקד ביננו, ורבים מחלוקות ומריבות בין ישראל, הי"ו מזה.

ובודאי שאם עבירות שבסתר אילו הביא לחורבן בית המקדש, כמו כן בזמן שיש שנאת חנם לאדם בליבו, דבר זה מביא לחורבן עצמו, ואינו יכול כלל להיות עובד השי"ת. ולכן אף שנראה לאדם שאינו כלל עבירה, הרי כנתבאר דברים אילו הם עוד יותר גרועים מהעובר עבירות בפועל.

והיצר הרע מסמא את עיני האדם ואומר לו על מצוה שהיא עבירה ועל עבירה שהיא מצוה, ומסיתו ואומר לו שאין בכך כלום. וכמו שפירש הבעש"ט הקדוש וכן ביאר א"ז היהודי הקדוש מאמר הגמרא בשבת שוחט משום מה מחייב משום צובע. ושם בתוס' [ד"ה שוחט] איתא: "שוחט דעלמא קאי וכו'". ומפרשים שהכוונה לאותו השוחט הידוע של בני העולם היינו היצר הרע וכת דיליה שהם מעוורים את עיני האדם וצובעים לו העבירות ומראים לפניו שהם מצוות, וזה הכוונה שחיובו של היצר הרע לעתיד לבוא יהיה על כך שהוא צובע ומעוור את עיני האדם, וכך רב צריך כדי לידע ולברר את האמת, שדברים אלו הם מפיתויי היצר, ובאמת עבירות אלו שבלב, שנאה קנאה כעס וכיו"ב המה מהעבירות החמורות ביותר, שכל מהות האדם נמשך אחריהם ונהפך כולו לרע רח"ל.

וכך זה השריש משה רבינו ע"ה בזה הפרשה וכנאמר "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" שהכניס בכל ישראל כח ויכולת לפקוח עיני האדם ולהכיר בפיתויי היצר, ולזה רמז להם את אותם ה'מקומות' שחטאו בהם ישראל, דהיינו אותם החטאים שהם רמוזים, שהם בליבו של אדם ואין מכיר בהם אלא הוא, אמנם הם 'מקומות' של חטא, דב'מקום' שמחשבת האדם שם הוא, ובזה השריש בקרבם כח ועזר להבחין בזה ולהכיר שרמזים אלו המה חטאים גדולים, ויהיה בכוחם לשרש אותם מקרבם.

דלפעמים אפילו האדם עצמו אינו מכיר ומבחין שיש בקרבו שנאה וקנאה, וכעין מה שרגילים היום לקרוא 'תת הכרה' דהיינו דברים כאלה הרמוזים בליבו של אדם בפנימותו שאף הוא אינו מכיר בהם, מכל מקום המה קיימים בתוכיותו, ומאבדים ממנו כל דבר טוב ויקר.

ויסוד הדברים מבוא בספה"ק נועם אלימלך [פרשת וירא] וזל"ק: "ויאמר ה' למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד פירוש הגם שהיתה מאמנת באמת שתלד אף על פי כן זה נחשב לצחוק והיתול העברת המחשבה כנ"ל * והיא לא עלתה על דעתה שזה נחשב לנדנד עבירה וחטא כנ"ל מאחר שלא חששה ודחתה המחשבה הזאת לכן ותכחש שרה לאמר לא צחקתי פירוש שהיתה מתנצלת לאמר שלא צחקה כי יראה פירוש מחמת שראתה שהיתה יראה ממחשבה

זאת ולא היתה חוששת עליה ודחתה אותה וסברה שאין זה חטא ולא נחשב לצחוק והיתול ח"ו ויאמר לא כי צחקת פירוש לא כמו שאתה סובר שאין זה חטא. אלא גם זה נחשב לצחוק שגם זה לא טוב לצדיק שיעבור על מחשבתו ויפרח איזה מחשבה לא טובה רק צריך לעבוד הצדיק עד שיזדכך ויטהר מחשבתו בזיכוכ גדול וטהור בלי שום סיג, עכל"ק.

הרי מבואר בדבריו שישנם דברים המונחים בליבו של האדם שאף הוא אינו מכיר בהם, ולסיבה זו כיחשה שרה לאמר לא צחקתי, אף שאמר לה השי"ת שהיא צחקה. וכמו כן יש לפעמים באותם העבירות שבליבו ומוחו של האדם שאף הוא אינו מכיר בהם, וזה מחמת פיתויי אותו היצר המסמא את ליבו ומוחו של האדם שלא יכיר בחומרת אלו החטאים, ומשה רבינו הכניס עזר וסיוע לבני ישראל שיהיה בכוחם להכיר ולשרש מקרבם את החטאים האלו.

ולכן אמר אא"ז היהודי הקדוש שספר דברים הוא ספר המוסר הטוב ביותר, כיון שבו מונח אותו הכח הנפלא שהשריש משה רבינו בבני ישראל שיוכלו להכיר ולשרש מאיתם אותם החטאים הנסתרים שבליבו של האדם, המחריבים אותו ומרחקים אותו מהשי"ת.

וזה גם כן מסגולת אלו הימים ובפרט בשבת 'חזון', כמו שפירשו צדיקים שהוא לשון מחזה וראיה, שניתן בו כח הראות להבחין ולהכיר בחטאים הנסתרים והגנוזים. וכלשון חז"ל במגילה: "אף על גב דהוא לא חזי, מזלא חזי", היינו אותם הדברים הרמוזים, אף אותם שאין רואים, ובפרט אלו החטאים שהם מושרשים בקרב האדם ב'תת הכרה' שלו, ואינו מכיר בהם מכל מקום "מזלא חזי", ויהיה בכוחו לחזור בתשובה עליהם ולהתקרב להשי"ת.

וכאמור שאם עבירות אילו של שנאת חנם ושאר העבירות הנסתרות הביאו לחורבן הבית וסילוק השכינה, בודאי שזה מביא אף לחורבן האדם, ובהיפך זה אפשר לבנות את בית המקדש ולזכות לגאולה כללית, ועכ"פ לגאולה פרטית, שכידוע מספרים דכמו שיש גלות כללית כמו כן יש גלות פרטית, וכשהאדם ישוב בתשובה שלימה על העבירות הנסתרות יזכה לגאולה פרטית ולהתקרב להשי"ת.

יעזור השי"ת שנזכה במהרה לגאולה כללית ולבנין בית המקדש בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

להצטרפות לרשימת התפוצה שילחו מייל לכתובת m0732951213@gmail.com